

УДК 377:005

**СУЧАСНА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА МОЛОДІ
В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ**

Літвінчук Світлана Борисівна,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет*

Іваненко Валерія Сергіївна,

*здобувач вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта (Технологія
виробництва і переробка продуктів сільського господарства)»,
Миколаївський національний аграрний університет*

Сучасний етап розвитку системи професійно-технічної освіти проходить в складних умовах. Це пов'язано із зростаючими вимогами до якості підготовки кваліфікованих робітників з боку системи професійної освіти, ринку праці,

студентської молоді, а також з економічними ризиками, демографічними проблемами, соціокультурними і етичними аспектами тощо [1].

Соціально-економічне становище молоді в країні нерозривно пов'язано із станом суспільства. Підростаюче покоління природним чином реагує на зміни, які відбуваються в навколишньому середовищі. У цих умовах заклади професійно-технічної освіти, залишаючись статичними, не можуть вирішити завдання власного розвитку для надання максимально якісних освітніх послуг населенню. Конкурентна боротьба освітніх установ за абітурієнтів актуалізує процеси вдосконалення діяльності системи професійно-технічної освіти, ефективного використання наявних технологічних, матеріальних, управлінських, кадрових та інших ресурсів, реалізації варіативних освітніх програм, зміст яких є актуальним та відповідає потребам ринку праці в конкретному регіоні [2]. При цьому варіативність не лише забезпечує управління змінами в освітньому просторі, але і виступає як необхідна умова розширення можливостей розвитку закладів професійно-технічної освіти.

Дослідженню питань розвитку професійно-технічної освіти у сучасних умовах присвячено праці Н. Ничкало, С. Ніколаєнка, А. Беляєвої, Г. Кругликова, В. Радкевич, О. Гаврилюк, Р. Гуревич, П. Лузан. Авторами досліджувалися питання особливостей взаємного впливу професійно-технічної освіти та ринку праці, інноваційних аспектів розвитку професійно-технічної освіти, дидактичних принципів професійної підготовки та організації виробничого навчання в професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ), оновлення освітніх технологій, що застосовуються в професійно-технічній освіті. Вдосконалення процесів управління закладами професійно-технічної освіти та усією системою професійної підготовки кадрів визначено предметом досліджень А. Беляєвої, І. Гриценюк, Р. Гуревича, С. Гончаренко, В. Петренко, Н. Ничкало.

Сучасне суспільство характеризується стрімким розвитком бізнесу, зростанням конкуренції, прискоренням темпів науково-технічного прогресу, зміною ролі людських ресурсів, що у свою чергу ставить виклик державі у підготовці висококваліфікованих робітників [3]. А найбільшу відповідальність держава покладає на професійно-технічні училища, які є першою сходинкою до здобуття робітником професії, яка дасть змогу у підвищенні кваліфікації.

Безперечно, головним чинником, який нині впливає на перебіг подій у професійно-технічній освіті (ПТО) і ринку праці регіону і залишатиметься таким у тривалій перспективі, є стан структурних зрушень в економіці. Слід підкреслити, що саме фактор структурних зрушень визначає ті конкретні форми

різноманітного, багатовекторного впливу соціально-економічної трансформації ринку праці на рівень ПТО.

З іншого боку, не можна ігнорувати і зворотний зв'язок між цими процесами, насамперед той факт, що стан ПТО, ринку праці, територіальні та професійно-кваліфікаційні характеристики зайнятої робочої сили значною мірою визначають ефективність і напрями структурної трансформації економіки.

У суспільстві формується розуміння того, що без підготовки вітчизняного висококваліфікованого виробника, без реальної турботи про систему ПТО неможливо відродити економіку регіону, України. Отже, у плані теоретичного обґрунтування ключовим моментом є фіксація принципового, методологічного характеру положення про те, що трансформаційні процеси у сфері ПТО мають відбуватись таким чином, щоб максимально забезпечувати весь комплекс структурних зрушень в економіці регіону.

Таким чином, йдеться про принциповий, з точки зору методології, постулат моделювання трансформаційних перетворень у сфері ПТО, значення якого полягає в тому, що вони (ці перетворення) віддзеркалюють процеси структурних перетворень ринку праці регіону і на рівні підсистеми певним чином повторюють, а точніше кажучи, "знімають" (у філософському значенні цього терміна) основні характеристики цих процесів.

Аналіз сучасного стану регіональної системи ПТО дає можливість дійти висновку, що ефективний механізм її регулювання має включати досить різнопланові та диференційовані за силою впливу підсистеми, не обмежуючись лише ринком праці, загальною сферою зайнятості. Розробка ефективної стратегії і тактики управління ПТО вимагає також комплексного підходу до вирішення економічних, соціальних, демографічних проблем, які безпосередньо впливають та визначають її стан.

При цьому методологічно важливим принципом, на нашу думку, є те, що зайнятість у ринковому господарстві має формуватись переважно на основі самостійного працевлаштування. Іншим важливим принципом, який певною мірою впливає з першого, є посилення мобільності робочої сили, при тому всіх її форм – територіальної, галузевої, професійної, соціальної, внаслідок цього відбуваються інтенсивні переміщення робочої сили як на зовнішньому ринку праці, так і на внутрішньому.

Регулювання системи регіональної ПТО має враховувати сегментацію ринку праці, для того щоб набути адресного, цілеспрямованого характеру. В основу має бути покладено модель управління ПТО, ключовими елементами якої є підготовка працівників до ринкової організації праці: конкуренція на

ринку праці, заробітна плата як ціна послуг праці, трудова мобільність, рівень безробіття. Саме за цими параметрами здійснюється, з одного боку, саморегулювання ринку праці, а з другого – відбувається адаптація системи регіональної ПТО до потреб ринку праці.

Пріоритетними напрямками реформування регіональної ПТО є підвищення якості та конкурентоспроможності підготовленої робочої сили.

Таким чином, за будь-яких умов в основі побудови моделі дослідження трансформаційних процесів ринку праці, як і моделі ПТО, лежить аналіз сучасного стану соціально-економічної сфери у розрізі основних напрямів структурних перетворень в контексті економічних ризиків.

Список використаних джерел:

1. Веліховська А. Б. Мережеві технології формування професійних якостей майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи / А. Б. Веліховська, С. Б. Літвінчук, В. М. Курепін // Актуальні проблеми в системі освіти: заклад загальної середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти : Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 9 червня 2020 року – Київ : Національний авіаційний університет, 2020. - С 47-54. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7903>.

2. Курепін В.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому процесі закладів вищої освіти, уклад. В.М.Курепін, А.Б. Веліховська, К.М. Комісаренко // Перспективна техніка і технології – 2019 : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених, аспірантів і студентів, м. Миколаїв, 27 вересня 2019р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 132 – 134. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6407>.

3. Курепін В.М. Психолого-педагогічні методи формування креативного мислення в майбутніх інженерів-педагогів / В. М. Курепін, В. С. Іваненко // Осінні наукові читання : матеріали XXIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. - Тернопіль : ГО «Наука та освіта без кордонів», 2019. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6416>.